

Preken i Fjellhamar kirke 25. Oktober 2015

Bots – og bønnedag

Kapellan Elisabeth Lund

Det står skrevet i evangeliet etter Lukas i kapittel 18:

Til noen som stolte på at de selv var rettferdige, og så ned på alle andre, fortalte Jesus denne lignelsen:

«To menn gikk opp til tempelet for å be. Den ene var fariseer og den andre tollere.

Fariseeren stilte seg opp for seg selv og ba slik: ‘Gud, jeg takker deg for at jeg ikke er som andre mennesker, de som svindler, gjør urett og bryter ekteskapet, eller som den tolleren der. Jeg faster to ganger i uken og gir tiende av alt jeg tjener.’

Tolleren sto langt unna og ville ikke engang løfte blikket mot himmelen, men slo seg for brystet og sa: ‘Gud, vær meg synde nådig!’

Jeg sier dere: Tolleren gikk hjem rettferdig for Gud, den andre ikke. For hver den som setter seg selv høyt, skal settes lavt, og den som setter seg selv lavt, skal settes høyt.»

Slik lyder Herrens ord

To menn gikk opp til tempelet. Bra start.

De vil møte Gud, og vet hvor de skal gå. Til det stedet jødene gikk for å be. Der var det faste bønnetider to ganger om dagen, men det gikk også an å komme når man ville.

Hvor går vi når vi vil møte Gud?

Nå er vi her i kirka.

Kan vi møte Gud her? Kan du møte Gud her?

Tolleren og fariseeren gikk oppover.

Tolleren ba kanskje ikke så ofte, og ble sjelden sett i tempelet.

Fariseeren var fast inventar der oppe.

Men nå var de begge på vei for å be.

Den første med tunge skritt, den andre raskt og vanemessig.

Jeg må si jeg kjenner meg igjen i begge måtene å gå på. Noen ganger gleder jeg meg til å få tid til bønn. Gleder meg over å kunne få sette av tid med Gud og være sammen med ham.

Andre ganger er det vanskelig å få til. Det er litt ubehagelig å være stille, så jeg forstyrrer meg selv med telefonen, TV, avisa, ting som må gjøres først. Jeg innbiller meg at jeg ikke har tid kanskje.

Men en ting har jeg lært. Når det er sånn, vet jeg at det mest sannsynlig er et eller annet som sperrer mellom meg og Gud. Det er noe jeg ikke vil se, ikke vil gå inn i. Kanskje noe jeg ikke vil at Han skal se.

Eller at jeg ikke tror Han kan gjøre noe til eller fra, at det ikke er viktig for meg å be.

Det kan være mange grunner.

Da kan veien til bønnen være tung å gå.

Det kan også ha ganske mye å si hva slags gudsbilde vi har. Hvordan vi tror at Gud er. Hvis vi tror at Gud er like streng mot oss, som vi kan være mot oss selv, er det kanskje altfor skummelt å møte ham. Eller hvis vi tror han ikke kan tilgi, fordi vi ikke kan tilgi oss selv.

Vi kan fort glemme at Gud er helt annerledes enn oss mennesker.

Han er hellig og han er kjærlighet. Han hater synd og elsker synderen.

Han er alltid villig til å tilgi, til å ta bort synden, når vi kommer til ham med livene våre.

Fordi han elsker oss.

Selv om vi vet at Jesus gikk så langt at han døde for oss, kan det være vanskelig å ta helt inn at veien til Gud står åpen for oss. Gud står der med åpne armer, og vi kan komme når vi er klare for det.

Begge de to mennene gikk helt opp til tempelet. Tolleren klarte alle motbakkene for å møte Gud, og kom seg innenfor i mennenes forgård der de kunne stå og be. Mest sannsynlig sto han bare rett innenfor døra.

Fariseeren finner seg en god og synlig plass og løfter blikket mot himmelen, sånn det var vanlig å gjøre når man skulle be. Og ber halvhøyt for seg selv, som de også pleide å gjøre.

Han er en stolt mann, en som har orden på livet sitt. Han lever som et forbilde for resten av folket, og er også en som folk ser opp til. En mann som bruker hele livet sitt til å gjøre det rette. Han forteller Gud om det livet han lever. Som de andre fariseerne faster han to dager i uken (mandag og torsdag), selv om Moseloven bare pålegger ham å faste fem dager i året (på den store forsoningsdagen og fire dager til minne om Jerusalems ødeleggelse i 587 f.Kr). Han betaler tiende av alt han tjener, selv om det bare skulle betales av grøde og husdyr.

Han gjør det som er Guds vilje, og mere til. Og han takker Gud for at han ikke er som de andre som bryter ekteskapet, svindler og gjør urett. Eller som den tolleren nede ved porten.

Fariseeren hadde egentlig ikke noe å be om, og det var akkurat det han fikk.

Tolleren er ikke stolt. Hele folket vet at han er motsatsen til fariseeren. Han er en åpenbar synder, som både er på lag med okkupasjonsmakten og utnytter folket til å tjene seg rik selv.

Han er dårlig likt av alle, og folk har gode grunner til å mislike ham og kalle ham en synder.

Nå står han der rett innenfor porten og bøyer hodet.

Han sier ingenting om livet sitt. Han sammenligner seg ikke med noen.

Han bare slår seg for brystet, som et uttrykk for anger og fortvilelse, og bruker noen kjente bønneord fra salmene (Salme 51): Gud, vær meg synder nådig!

Tolleren er knust og trenger bot. Han trenger å bli reparert. Han fikser ikke livet så bra, og ser at det er mye han ikke gjør riktig.

Når han kommer inn i tempelet, møter han den hellige Gud som er Kjærligheten.

Og han lar Gud være Gud og har ingenting å miste, men alt å be om.

Og det er også det han får.

Jesus fortalte denne lignelsen til de som stolte på at de selv var rettfærdige, og så ned på alle andre. Og etterpå sier han: "Tolleren gikk hjem rettfærdig for Gud, den andre ikke."

Selvfølgelig, kan vi nordmenn opplært i janteloven, tenke. Man kan da ikke skryte sånn av seg selv som fariseeren gjorde. Vi heier mer på sånne som ser at de ikke er så bra mennesker.

I den grad at vi kan tro det er et ideal å hode oss selv nede.

Men for de første som hørte denne lignelsen var det nok litt av en overraskelse at det var tolleren som kom best ut av det.

Det var ikke akkurat de som var kjent for å leve nær Gud, eller de som visste hvordan man skulle be.

Jeg tror ikke Jesus vil si oss at vi ikke skal fortelle ham det vi får til i livet.

Vi skal dele med Gud det vi gleder oss over med oss selv, og vil takke for.

Sånn som fariseeren gjorde.

Jeg tror heller ikke Jesus vil si oss at den eneste riktige måten å be på er å bøye hodet og se alt det vi ikke får til.

Ole Hallesby skriver i boka "Fra bønnens verden": "Bønn er å lukke Jesus inn i våre liv".

Jeg tror det er det det handler om. Bønn handler om å åpne seg for Gud, og la

ham slippe inn i livet vårt. Sånn det er.

Fariseeren er så full av seg selv, og bare det han selv ser. Og han tviholder på glansbildet av seg selv ved å påpeke hvor mye bedre han er enn alle de andre.

Han trykker dem ned, for å holde seg selv oppe. Han trenger ikke Gud.

Trenger vi Gud? Eller tror vi også at vi kan klare oss selv?

Tviholder vi på det bildet vi har av oss selv ved å sammenligne oss med andre?

Bildet av at vi er bedre eller dårligere?

Tolleren kunne kommet med masse unnskyldninger, og ramset opp andre som gjorde verre ting enn ham selv. Men han gjør ikke det.

Han står der med livet, sånn det er, og åpner seg for Guds nåde.

Det er det som er den viktige forskjellen på dem.

Tolleren gikk hjem, rettferdig for Gud, fordi han åpnet seg for Guds nåde. Han lot Gud vise ham hva Gud ser i den han elsker.

Sjur Isaksen, som jobber på MF og er stortingsprest nå, har skrevet:

“Bønn uten selvinnsikt mangler den sårbarheten som gjør sjelen myk nok til å favne Guds nåde”.

Når vi åpner inn i sårbarheten, åpner vi både for at vi og Gud skal se sannheten om oss selv. Alt som er bra og alt som er dårlig. Og vi åpner samtidig for at Gud skal lyse inn i mørke kroker.

Leonard Cohen synger: “There is a crack in everything, that’s how the light gets in”.

Det kunne vært en sang om tolleren i tempelet. Og om meg, og kanskje om deg.. Mye har gått litt i stykker i livene våre, og det er der lyset kan slippe inn. Det er der Guds nåde kan nå oss.

Når vi står der, hos Gud, med livene våre sånn de er, kan vi oppleve det forunderlige og befriende i at det finnes nåde. Det finnes lys og kjærlighet som

kan slippe inn i all slags mørke. I alt som er låst og fastgrodd. I det som føles ødelagt og det som ligger i de mørkeste krokene. I det som sperrer for livet.

Tolleren i tempelet var en opplagt synder.

Synd er ikke et populært ord. Vi snakker ikke så mye om det lenger.

Synd er å gjøre imot Guds vilje. Den viljen som vil det beste for alle mennesker. Vi tenker ofte mer på oss selv enn på andre, og tar valg som vi kanskje vet at er gale.

Vi kan angre og kjenne på skyldfølelse, men så er det kanskje enklest å fortrenge det. Trykke de følelsene ned, tenke at gjort er gjort, og gå videre. Men fortrengt skyldfølelse bidrar til å miste gleden over livet. Det fortsetter å gjøre noe med oss, med relasjonene våre til Gud og til andre mennesker, når vi ikke lar det komme fram i lyset.

Gjort er gjort, og kan ikke gjøres ugjort, men likevel kan vi gjøre noe med det. Vi kan innrømme og be om tilgivelse. Vi kan åpne for nåden. Nåden som skaper liv.

Så er det viktig å si at det er ikke alt vi bærer på som er synd, som er vår skyld. Ikke engang alt vi har skyldfølelse for eller skammer oss over. Livet er sammensatt, og vi trenger å få hjelp til å sortere.

Men vi kan begynne med å åpne for Guds lys og nåde inn i det kaotiske. Og det kan også gi oss hjelp til å be andre om tilgivelse, og hjelp til å tilgi oss selv.

Vi trenger Guds nåde over livene våre. Vi trenger tilgivelse.

Nå har vi kommet hit til kirken. Gud er her, klar til å møte oss.

Den Gud som er hellig og som er kjærlighet.

Han står med åpne armer, og er klar til å ta oss imot.

Vi kan få være her, med livene våre sånn de er.

I dag skal vi bruke litt tid i gudstjenesten til å bekjenne syndene våre for Gud.

Gud elsker deg, og du kan være trygg på at du får hans tilgivelse.

All synd blir borte imøte med Guds nåde.

Så kan vi gå hjem, med lettere skritt, rettferdig for Gud

Amen